

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 21 november 2017 met nummer RvVb/A/1718/0269
in de zaak met rolnummer RvVb/1415/0409/A/0391

Verzoekende partij	de heer Daniël VAN DE VELDE vertegenwoordigd door advocaat Astère PATYN, met woonplaatskeuze op het kantoor te 9940 Evergem, Schoonstraat 64
Verwerende partij	de deputatie van de provincieraad van OOST-VLAANDEREN

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 13 maart 2015 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 22 januari 2015.

De verwerende partij heeft het administratief beroep van de verzoekende partij tegen de weigeringsbeslissing van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Evergem van 8 september 2014 niet ingewilligd.

De verwerende partij heeft aan de verzoekende partij een stedenbouwkundige vergunning geweigerd voor het regulariseren van de sloop van een bunker op het perceel gelegen te Evergem, Oude Burggrave 34, met als kadastrale omschrijving afdeling 4, sectie G, nummer 315D.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in. De verwerende partij dient geen laatste nota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 13 december 2016.

De verzoekende en de verwerende partij verschijnen schriftelijk.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

Op 15 juli 2013 maakt een politie-inspecteur van de politiezone Assenede-Evergem ten laste van de verzoekende partij een proces-verbaal op wegens het uitvoeren van werken zonder stedenbouwkundige vergunning op het perceel gelegen te Evergem, Oude Burggrave 34 met als

kadastrale omschrijving afdeling 4, sectie G, nummer 315D. Het proces-verbaal vermeldt als vaststelling de sloop van een bunker die dateert uit de Eerste Wereldoorlog.

De verzoekende partij dient op 3 juli 2014 bij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Evergem een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor de regularisatie van de afbraak van de bunker op voornoemd perceel.

Het perceel ligt volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone', vastgesteld met een koninklijk besluit van 14 september 1977, in woongebied.

Het openbaar onderzoek loopt van 8 juli 2014 tot en met 6 augustus 2014. Op 8 augustus 2014 wordt er een bezwaarschrift ingediend.

De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar adviseert ongunstig op 3 september 2014.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Evergem weigert op 8 september 2014 een stedenbouwkundige vergunning aan de verzoekende partij. De motivering luidt:

“ ...

Voorliggende aanvraag betreft de regularisatie van de sloop van een bunker. Deze bunker was gelegen in de tuinzone van een bestaande woning. Het betreft hier een waarnemingsbunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling, uit de eerste wereldoorlog, tussen Evergem en Beveren. Bij Ministerieel besluit van 12 mei 2014 werd deze Hollandstelling voorlopig beschermd. Bedoelde bunker is, gezien hij reeds gesloopt is, niet opgenomen in dit beschermingsbesluit. Dit doet echter niets af van de historische waarde van dit waardevol oorlogserfgoed. Het slopen van een dergelijke gebouw met een belangrijke historische waarde kan niet aanvaard worden zodat voorliggende aanvraag dient (te worden) geweigerd.

...”

Tegen die beslissing tekent de verzoekende partij op 8 oktober 2014 administratief beroep aan bij de verwerende partij.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in haar verslag van 8 december 2014 om dit beroep niet in te willigen en een stedenbouwkundige vergunning te weigeren.

Na de hoorzitting op 16 december 2014 beslist de verwerende partij op 22 januari 2015 om het beroep niet in te willigen en een stedenbouwkundige vergunning te weigeren. De verwerende partij motiveert:

“ ...

Naast het juridisch aspect dient elke aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning beoordeeld in functie van de goede ruimtelijke ordening.

Voor het betrokken terrein gelden geen specifieke stedenbouwkundige voorschriften opgelegd door een bijzonder plan van aanleg of een verkaveling zodat bij de beoordeling van onderhavig beroep naar de inpasbaarheid en verenigbaarheid met het woongebied geen concrete normen of verplichtingen kunnen worden gehanteerd.

Bijgevolg zijn de specifieke kenmerken en karakteristieken van de omgeving van het betrokken terrein doorslaggevend. Elke aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning dient hierbij beoordeeld in functie van een verantwoorde stedenbouwkundige uitbouw van het betrokken gebied en in de context van het omliggende bebouwingsbeeld in toepassing van artikels 1.1.4. en 4.3.1. van de VCRO.

Regularisatieaanvragen moeten in principe op dezelfde wijze worden behandeld als andere aanvragen, en de overheid moet zich ervoor hoeden dat ze niet zwicht voor het gewicht van het voldongen feit. Er moet worden uitgegaan van de toestand zoals die was voor de uitvoering van de wederrechtelijk uitgevoerde werken en de aanvraag moet worden beoordeeld op dezelfde wijze als elke andere aanvraag in functie van de goede ruimtelijke aanleg van de plaats zoals die thans wenselijk is.

Voorliggend project beoogt de regularisatie van de sloop van een bunker om de woonzone beter te kunnen benutten. Hoewel deze bunker en woning reeds meerdere decennia naast elkaar bestaan, kan niet ontkend worden dat deze bunker een andere invulling van de woonzone in de weg kan staan.

Samengevat dient in onderhavig dossier het individueel belang van de aanvrager afgewogen te worden ten overstaan van het algemeen belang.

Dat algemeen belang betreft hier het verlies van een element uit een vanuit cultureel-historisch en architectuur-historisch perspectief belangrijke verdedigingsgordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling.

De stelling van appellant dat de waarde beperkt is aangezien nog verschillende bunkers voorkomen en reeds verschillende bunkers werden afgebroken en / of hiertegen niet werd opgetreden wordt niet bijgetreden.

Deze bunkers maken deel uit van een groter geheel dat als geheel een grotere waarde heeft dan de afzonderlijke bunkers op zich. Het gegeven dat elders nog bunkers van deze types voorkomen brengt hier geen verandering in.

Daarnaast kan bezwaarlijk het 'eerst komt, eerst maalt'-principe gehanteerd worden, namelijk het toestaan van de sloop tot op het moment dat men het resterende aantal bunkers te klein vindt worden. Op vandaag zijn al 227 bunkers van de in totaal 411 bunkers van dit deel van de linie verdwenen, een verdere teloorgang is niet wenselijk.

Deze bunker maakt deel uit van een verdedigingslinie en is zowel van militair-historische als architectuur-historische waarde belangrijk. Door het systematisch verwijderen van dit patrimonium gaat een belangrijk landschappelijk element verloren. Een element dat tot op heden wel degelijk het landschap bepaalt. Langs deze rand van de kern van Kluizen bevindt zich een gordel van bunkers die deel uitmaken van de Hollandstelling. In de zone tussen de gewestweg R4 en de weg Terven, in vogelvlucht 2,5 km, zijn nog een 15-tal oorlogsbunkers waarneembaar als geheel. De betrokken bunker vormt dus geenszins een solitair geval waarvan de waarde beperkt is.

Door het behoud van zoveel als mogelijk van de nog bestaande bunkers zal de impact van deze bunkerlinie, onder meer op historisch en landschappelijk vlak, ten volle tot z'n recht komen. Het verder slopen van bunkers uit deze linie zal de waarde ervan doen verminderen.

...

Dat is de bestreden beslissing.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig ingesteld is. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN – ENIG MIDDEL

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij ontleent een enig middel aan de schending van artikel 4.3.1, §1 *juncto* §2 VCRO, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (vervolgens: Motiveringswet), van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, met name het motiverings-, het zorgvuldigheids-, het redelijkheids- en het vertrouwensbeginsel.

1.1.

In een eerste onderdeel stelt de verzoekende partij:

“ ...

Is de verweerster uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens?

Het antwoord is ontkennend.

Ten eerste heeft het bestreden besluit met te weinig concrete gegevens rekening gehouden.

*Zo blijkt uit het bestreden besluit dat volgende visueel vormelijke elementen (art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO) betreffende de in de omgeving bestaande toestand (art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO) **niet** aan bod gekomen zijn bij het tot stand komen van de bestreden beslissing :*

(1) het feit dat de afgebroken bunker voorwerp van de regularisatie – aanvraag volledig aan het zicht onttrokken was (stukken 14 en 15) :

- zowel vanop de openbare weg (Oude Burggrave) tgv. de dichte beplanting tussen deze openbare weg en de afgebroken bunker,*
- als vanop de gewestweg N458 Boekhoute – Gent, ter plaatse gekend als de Noordlaan tgv. de schuur én de dichte beplanting tussen deze gewestweg en de afgebroken bunker,*
- als vanuit het open ruimte gebied in de noordelijke rand van de kern van het dorp Kluizen tgv. het pompgemaal langs de overkant de Avrijevaart – de dichte beplanting tussen het open ruimte gebied en de rand van de kern van het Dorp Kluizen.*

*(2) het feit dat de gordel van bunkers die deel uitmaken van de Hollandstelling **op één na** (nl. de afgebroken bunker voorwerp van de regularisatie–aanvraag, die niet gelegen was langs de rand maar in de rand van de kern van Kluizen; stuk 15) gelegen zijn in een open ruimte gebied met een hoofdzakelijk agrarisch gebruik als weiland of cultuurgrond langs de rand van de kern van Kluizen(stuk 15), waardoor deze ene bunker visueel zeker geen deel uitmaakte van een groter geheel.*

Terwijl uit de motivering van de bestreden beslissing volgt dat één van de relevante kenmerken van de omgeving van het aangevraagde precies de vraag betreft of deze ene bunker al dan niet visueel deel uitmaakte van het groter geheel.

Door minstens één van de relevante kenmerken van de omgeving van het aangevraagde niet mee te nemen bij de beoordeling is de verweerster niet uitgegaan van de juiste

gegevens én is de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd. D.i. ook een schending van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO, van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel.

D.i. een reden tot vernietiging van de bestreden beslissing.

Verder blijkt dat de verweerster de houding van de gemeente EVERGEM (= vergunningverlenende overheid) in een ander dossier terzake de afbraak van een bunker die deel uitmaakt van dezelfde Hollanstellung niet meegenomen heeft bij de belangenafweging.

*Tijdens de maand **januari 2013** is op ongeveer 300 m. afstand van de bunker die het voorwerp is van voorliggende aanvraag, nl. op het perceel achter de eigendom Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE), kadastraal gekend EVERGEM (ERTVELDE), afdeling ... sectie A, perceel nr. 588, agrarisch gebied, een andere bunker gesloopt.*

Kadastraal plan en luchtfoto van voor de afbraak van deze bunker (stuk 12).

Geen stedenbouwkundige vergunning aangevraagd/verleend, geen heisa hierover, niemand die daar iets tegen ingebracht heeft.

Door dit gegeven betrekking hebbend op het ruimtegebruik én het cultuurhistorische aspect niet mee te nemen bij de beoordeling van de voorliggende vergunningsaanvraag is de verweerster niet uitgegaan van de juiste gegevens én is de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd.

D.i. ook een schending van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO, van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO, van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel.

Ten tweede heeft het bestreden besluit met onjuiste feitelijke gegevens rekening gehouden.

Het argument dat tijdens het openbaar onderzoek één bezwaar ingediend is, is niet juist; het bezwaar is ingediend na afloop van het openbaar onderzoek en mocht derhalve zelfs niet in overweging genomen worden.

Heeft de verweerster de feitelijke gegevens correct beoordeeld ?

Het antwoord is eveneens ontkennend.

Ten eerste heeft de verweerster ten onrechte aangenomen dat de afgebroken bunker voorwerp van de regularisatie-aanvraag visueel deel uitmaakte van het groter geheel

De verweerster overweegt : “Deze bunkers maken deel uit van een groter geheel dat als geheel een grotere waarde heeft dan de afzonderlijke bunkers op zich” verder “Door het systematisch verwijderen van dit patrimonium gaat een belangrijk landschappelijk element verloren. Een element dat tot op heden wel degelijk het landschap bepaalt” nog verder “In de zone tussen de gewestweg R4 en de weg Tervenen, in vogelvlucht 2,5 km, zijn nog een 15-tal oorlogsbunkers waarneembaar als geheel. De betrokken bunker vormt dus

geenszins een solitair geval waarvan de waarde beperkt is” en tenslotte “Door het behoud van zoveel als mogelijk van de nog bestaande bunkers zal de impact van deze bunkerlinie, onder meer op historisch en landschappelijk vlak ten volle tot z’n recht komen. Het verder slopen van bunkers uit deze linie zal de waarde ervan doen verminderen.”.

*Uit deze **overwegingen omtrent de visueel vormelijke elementen** (art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO) **terzake de in de omgeving bestaande toestand** (art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO) kan men alleen maar besluiten dat de verweerster om te komen tot haar beslissing aangenomen heeft dat de afgebroken bunker voorwerp van de regularisatie-aanvraag visueel deel uitmaakte van het groter geheel.*

Hoger is uiteengezet dat de afgebroken bunker voorwerp van de regularisatie-aanvraag visueel helemaal geen deel uitmaakte van een groter geheel.

Vandaar dat niet kan ontkend worden dat de verweerster de feitelijke gegevens niet correct beoordeeld heeft.

Door de feitelijke gegevens niet correct te beoordelen is de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd. D.i. ook een schending van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO, van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel.

Ten tweede heeft de verweerster in voorliggende zaak ten onrechte het ruimtegebruik en het cultuurhistorische aspect totaal anders ingeschat dan in een ander vergelijkbaar dossier

*De **overwegingen omtrent op het ruimtegebruik én het cultuurhistorische aspect** (art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO) staan haaks op de houding van de gemeente EVERGEM (= vergunningverlenende overheid) in een ander dossier terzake de afbraak van een bunker die deel uitmaakt van dezelfde Hollanstellung.*

Twee vergelijkbare dossiers worden op 5 maand tijd door de gemeente EVERGEM (= vergunningverlenende overheid) op een totaal andere wijze behandeld.

Dit betekent dat de verweerster in voorliggende zaak de feitelijke gegevens niet correct beoordeeld heeft.

Door de feitelijke gegevens niet correct te beoordelen is de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd. D.i. ook een schending van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO, van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

*Verder is deze ongemotiveerde verschillende aanpak in beide dossiers eveneens een schending van het redelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.
...*

1.2

In een tweede onderdeel stelt de verzoekende partij:

“ ...

De verweerster heeft zich geen eigen opvatting gevormd over de aanvraag en louter en alleen verwezen naar het cultureel – historisch en architectuur – historisch belang van de Holland-stellung, zonder als vergunningverlenende overheid zelf een eigen afweging te

maken tussen de onroerend-erfgoedwaarde enerzijds en andere doelstellingen en belangen die gekoppeld zijn aan de vergunningsaanvraag (o.m. het zo zuinig mogelijk omspringen met de ruimte die in aanmerking komt voor woningbouw, om op die manier de open ruimte zo veel mogelijk te vrijwaren) anderzijds.

*D.i. zeer problematisch vanuit oogpunt van het Doelstellingenartikel (art. 1.1.4. VCRO) :
(...)*

Temeer nu de bestreden beslissing erkent dat de aanwezigheid van de afgebroken bunker die het voorwerp is van de regularisatie – aanvraag een andere invulling van de woonzone in de weg kan staan : “... Voorliggend project beoogt de regularisatie van de sloop van een bunker om de woonzone beter te kunnen benutten. Hoewel deze bunker en woning reeds meerdere decennia naast elkaar bestaan, kan niet ontkend worden dat deze bunker een andere invulling van de woonzone in de weg kan staan. ...”

Nochtans had verzoeker dit aangekaart in zijn repliek dd. 10/12/2014 op het verslag van de Provinciaal Stedenbouwkundig ambtenaar door erop te wijzen dat in dat verslag het algemeen belang in voorliggende zaak zeer eng gedefiniëerd wordt als het verlies van een element uit een vanuit cultureel-historisch en architectuur-historisch perspectief belangrijke verdedigings-gordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling, terwijl het algemeen belang veel breder is dan enkel het cultureel - historisch en architectuur – historisch perspectief :

“Het algemeen belang is ook : het zo zuinig mogelijk omspringen met de ruimte die in aanmerking komt voor woningbouw, om op die manier de open ruimte zo veel mogelijk te vrijwaren. Appellant heeft in zijn beroepschrift bij de Deputatie van de Provincieraad van Oost – Vlaanderen gewezen op het belang van verdichting; een sleutelbegrip uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Appellant mist hier de afweging of voor het algemeen belang de bescherming van de open ruimte niet veel belangrijker is dan het behoud van een ongelukkig ingeplante bunker, waar de laatste honderd jaar niemand naar omgekeken heeft.

Hierover is kennelijk niet nagedacht.”

Niettemin mist verzoeker ook in het bestreden besluit deze afweging door de Deputatie van de Provincieraad van Oost – Vlaanderen tussen de onroerend-erfgoedwaarde enerzijds en de andere doelstellingen en belangen die gekoppeld zijn aan de vergunningsaanvraag (o.m. het zo zuinig mogelijk omspringen met de ruimte die in aanmerking komt voor woningbouw, om op die manier de open ruimte zo veel mogelijk te vrijwaren) anderzijds.

*De verweerster motiveert dan ook niet afdoende waarom zij meent dat het slopen van het gebouw onaanvaardbaar is en waarom zij de vergunning weigert.
...”*

2.

De verwerende partij antwoordt:

“... ”

Verzoekende partij vindt zaken die niet in de motivering van de bestreden beslissing vermeld worden.

(...)

Nergens in de motivering is te lezen dat de deputatie de waarde van de bunker zijn zichtbaarheid in het geheel vindt. Het al dan niet zichtbaar zijn van de bunker is irrelevant. Zijn waarde vloeit voort uit zijn historische waarde.

Het argument van verzoekende partij faalt.

Eveneens foutief is de bewering van verzoekende partij dat andere bunkers zonder vergunning zouden zijn gesloopt. Los van de vaststelling dat hiervoor geen enkel bewijs wordt aangebracht, geldt vanzelfsprekend dat er geen gelijkheid in de onwettigheid kan bestaan. (...).

Verzoekende partij beweert verder nog dat het algemeen belang te nauw wordt geïnterpreteerd door verwerende partij. Voorzover dit geen onontvankelijke opportunitetskritiek inhoudt, wordt er op gewezen dat het algemeen belang dat dient te worden nagestreefd in de bestreden beslissing letterlijk wordt vermeld: "het verlies van een element uit een vanuit cultureel-historisch en architectuur-historisch perspectief belangrijke verdedigingsgordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling. "

Het is duidelijk dat de bestreden beslissing wettig is, en afdoende en duidelijk is gemotiveerd.

Verzoekende partij wenst echter een inhoudelijk andere beslissing te bekomen. Het valt binnen de bevoegdheid van uw Raad een opportuiniteitsoordeel over een voorliggende zaak uit te spreken. Deze beoordeling is zowel in eerste als in tweede administratieve aanleg reeds op behoorlijke en wettige wijze gebeurd.

...

3.1.

Wat het eerste middelonderdeel betreft, dupliceert de verzoekende partij in haar wederantwoordnota:

" ...

De verweerster repliceert : "Nergens in de motivering is te lezen dat de Deputatie de waarde van de bunker zijn zichtbaarheid in het geheel vindt. Het al dan niet zichtbaar zijn van de bunker is irrelevant. Zijn waarde vloeit voort uit zijn historische waarde."

Weerlegging

Het bestreden besluit vermeldt op blz. 5 sub randnr. 2.3., voorlaatste alinea :

"... In de zone tussen de gewestweg R4 en de weg Tervenen, in vogelvlucht 2,5 km., zijn nog een 15-tal oorlogsbunkers waarneembaar als geheel. De betrokken bunker vormt dus geenszins een solitair geval waarvan de waarde beperkt is. Door het behoud van zoveel als mogelijk van de nog bestaande bunkers zal de impact van deze bunkerlinie, onder meer op historisch en landschappelijk vlak, ten volle tot z'n recht komen. Het verder slopen van bunkers uit deze linie zal de waarde ervan doen verminderen.

...."

*Uit de bewoordingen "**waarneembaar als geheel**" en "**zal de impact van deze bunkerlinie, onder meer op historisch en landschappelijk vlak**, ten volle tot zijn recht*

komen”, volgt dat de **zichtbaarheid van de bunker in het geheel** voor de Deputatie wel van belang was bij de beoordeling van de waarde van de bunker.

De verweerster ontkent het zonlicht en de motivering van haar eigen besluit, waar zij in haar antwoordnota de waarde van de bunker beperkt tot enkel zijn historische waarde.

Verzoeker volhardt dus dat uit de motivering van de bestreden beslissing volgt dat één van de relevante kenmerken van de omgeving van het aangevraagde precies de vraag betreft of deze ene bunker al dan niet visueel deel uitmaakte van het groter geheel.

Door minstens één van de relevante kenmerken van de omgeving van het aangevraagde niet mee te nemen bij de beoordeling is de verweerster niet uitgegaan van de juiste gegevens én is de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd. D.i. ook een schending van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO, van art. 4.3.1, §2, eerste lid, 2° VCRO en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel.

D.i. een reden tot vernietiging van de bestreden beslissing.

(...)

De verweerster repliceert : “Eveneens foutief is de bewering van verzoekende partij dat andere bunkers zonder vergunning zouden zijn gesloopt. Los van de vaststelling dat hiervoor geen enkel bewijs wordt aangebracht, geldt vanzelfsprekend dat er geen gelijkheid in de onwettigheid kan bestaan (...).”

Weerlegging

(1) De stelling van de verweerster dat geen enkel bewijs wordt aangebracht dat tijdens de maand **januari 2013** op ongeveer 300 m. afstand van de bunker die het voorwerp is van voorliggende aanvraag, nl. op het perceel achter de eigendom Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE), kadastraal gekend EVERGEM (ERTVELDE), afdeling ... sectie A, perceel nr. 588, agrarisch gebied, een andere bunker gesloopt is.

- **(1/1) Verzoeker heeft de plaats van de afgebroken bunker**, andere dan deze die verzoeker afgebroken heeft, **zeer precies ter kennis gebracht van de overheid** :
- het adres : Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE) verzoekschrift administratief beroep bij de Deputatie van de provincie Oost – Vlaanderen dd. 08/10/2014 (stuk 4 blz. 4 randnr. 3/2).
- de kadastrale gegevens : EVERGEM (ERTVELDE), afdeling, sectie A, perceel nr. 588, agrarisch gebied (stuk 5 randnr. 5 met aangehecht stuk 7);
- de satellietfoto van “google earth”, adres Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE) voor afbraak van de bunker, waarop te zien is drie voorwerpen in driehoek in het landschap : d.i. 2 voetstukken waarop de pylonen van de hoogspanningleiding die het landschap overspant én de afgebroken bunker, andere dan deze die verzoeker afgebroken heeft (stuk 12).
De satellietfoto dateert van voor de afbraak.

D.i. in vogelvlucht op nog geen 300 m. afstand van de bunker die afgebroken is door verzoeker.

De verweerster hoefde bij de voorbereiding van het dossier (nl. nav. de opmaak verslag van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar van 08/12/2014) maar te plaatse te

gaan om vast te stellen dat deze bunker, andere dan de bunker die afgebroken is door verzoeker eveneens afgebroken is.

(1/2) Bijkomend leest verzoeker thans het volgende op de website “Evergem – Bunkergordel.be” Laatst bijgewerkt op 13/07/2015 (stuk 12/2) :

(1)

“... Ten opzichte van de telling van 2011 is er 1 bunker die toen zeker werd teruggevonden, alvast gesloopt (illegale sloop van de bunker aan het sas te Kluizen door Mr Van De Velde). Ook was bij mijn telling die plaats vond op 14 en 15 februari 2015 ook nog een bunkertje vermist ten zuiden van de Walprijestraat, hetwelke in 2011 wel nog werd teruggevonden en vermeld. Het staat zelfs nog met een foto in het respectievelijke boek. ...”. (...)

Dit betreft de bunker Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE), kadastraal : EVERGEM (ERTVELDE), afdeling, sectie A, perceel nr. 588, agrarisch gebied;

(2)

“De teruggevonden locaties werden om de deze telling iets visueler te maken van een aparte kleur voorzien. Deze kleuren werden toegepast op onderstaande foto's:

- Hollandstellung bunkers opgetrokken door de Duitse landmacht – Donkerblauw
- Structuren die in dezelfde regio zijn opgetrokken maar geen deel uitmaken van de Hollandstellung - Geel.
- Gekende gesloopte structuren - Rood
- Hollandstellung bunkers reeds vermeld op vorige foto's - Orange. “

De bunker Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE), kadastraal : EVERGEM (ERTVELDE), (...) is in het rood aangeduid.

Dit bewijst dat de bunker gesloopt is.

De verweerster kan dus niet gevolgd worden dat verzoeker geen enkel bewijs aanbrengt voor de stelling dat tijdens de maand **januari 2013** op ongeveer 300 m. afstand van de bunker die het voorwerp is van voorliggende aanvraag, nl. op het perceel achter de eigendom Walprijestraat nr. 54 te 9940 EVERGEM (ERTVELDE), (...) een andere bunker gesloopt is.

Het bewijs ligt voor, alleen willen de gemeente EVERGEM én de verweerster dit niet zien ...

(2) De stelling van de verweerster dat vanzelfsprekend er geen gelijkheid in de onwettigheid kan bestaan (...).

Voor verzoeker gaat het vanzelfsprekend niet over gelijkheid in de onwettigheid.

Waar het wel over gaat is dat de gemeente EVERGEM én de verweerster niet tegelijk warm en koud kunnen blazen :

- in de ene zaak : het vergunnen van de afbraak van een bunker behorend tot de Hollandstellung in **januari 2013** of zelfs niets ondernemen tegen de afbraak – onwetendheid veinzen tot op vandaag !
- én in de andere zaak : grote heisa maken over de afbraak van een bunker behorend tot de Hollandstellung in **juni 2013**, in vogelvlucht nog geen 300 m. van de eerste en de regularisatievergunning weigeren om redenen van algemeen belang “... Dat algemeen belang betreft hier het verlies van een element uit een vanuit cultuur – historisch perspectief belangrijke verdedigingsgordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstellung...”

D.i. geen behoorlijk bestuur; het algemeen belang is niet maakbaar “à la tête du cliënt”.

Als de gemeente EVERGEM én de verweerster de afbraak van een bunker behorend tot de Hollandstelling op ongeveer 300 m. van de eigendom van verzoeker in januari 2013 vergund hebben of zelfs niets ondernemen tegen de afbraak – onwetendheid veinzen tot op vandaag (!), dan zegt dit veel over de onwaarde van dergelijke bouwwerken, voor het algemeen belang.

Vandaar dat verzoeker volhardt dat dit gegeven betrekking hebbend op het ruimtegebruik én het cultuurhistorische aspect van belang was bij de beoordeling van de voorliggende vergunningsaanvraag.

*Door dit gegeven niet mee te nemen bij de beoordeling van de voorliggende vergunningsaanvraag is de verweerster **niet** uitgegaan van de juiste gegevens én heeft zij de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd.*

...

3.2.

Wat het tweede middelonderdeel betreft, dupliceert de verzoekende partij:

“ ...

De verweerster repliceert dat zij het algemeen belang dat dient te worden nagestreefd in de bestreden beslissing letterlijk vermeld heeft : “het verlies van een element uit een vanuit cultureel – historisch en architectuur – historisch perspectief belangrijke verdedigingsgordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling.”

Weerlegging

Dit doet niets af aan het feit dat de verweerster in het bestreden besluit verzoeker op zijn honger laat zitten, wat betreft zijn expliciete vraag aan de Deputatie om een afweging te maken tussen :

- de onroerend-erfgoedwaarde enerzijds,
- en andere doelstellingen en belangen die gekoppeld zijn aan de vergunningsaanvraag (o.m. het zo zuinig mogelijk omspringen met de ruimte die in aanmerking komt voor woningbouw, om op die manier de open ruimte zo veel mogelijk te vrijwaren) anderzijds;

Beide criteria dienen het algemeen belang, maar leiden tot een tegenovergesteld resultaat wat betreft de aangevraagde regularisatievergunning : als het eerste criterium zwaarder doorweegt: weigering van de regularisatievergunning, als het tweede criterium zwaarder doorweegt: verlenen van de regularisatievergunning.

Het bestreden besluit biedt verzoeker geen antwoord op de vraag of de verweerster beide criteria tegen elkaar afgewogen heeft, noch op de vraag waarom de verweerster in voorliggende zaak het eerste criterium zwaarder heeft laten doorwegen dan het tweede.

*De verweerster **motiveert dan ook niet afdoende** waarom zij meent dat het slopen van het gebouw onaanvaardbaar is en waarom zij de vergunning weigert.*

...

Beoordeling door de Raad

1.

Uit artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b VCRO volgt dat een vergunning geweigerd moet worden als de aanvraag onverenigbaar is met een goede ruimtelijke ordening. De verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening wordt in overeenstemming met de in artikel 4.3.1, §2, eerste lid VCRO bepaalde beginselen beoordeeld. Voor zover noodzakelijk of relevant, moeten de cultuurhistorische aspecten bij de beoordeling van de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening in rekening worden gebracht.

Waar het de toets van een aanvraag aan de goede ruimtelijke ordening betreft, beschikt het vergunningverlenend bestuursorgaan over een discretionaire bevoegdheid om de feiten te beoordelen. De Raad mag zijn beoordeling van de eisen van de goede ruimtelijke ordening niet in de plaats van die van het bevoegde bestuur stellen. In de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidsstoezicht is hij enkel bevoegd om na te gaan of het vergunningverlenend bestuursorgaan de hem wettelijk toegekende appreciatiebevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend, met name of het van de juiste feitelijke gegevens is uitgegaan, of het die correct heeft beoordeeld en of het op grond daarvan in redelijkheid tot zijn besluit is kunnen komen.

De artikelen 2 en 3 van de Motiveringswet bepalen dat elke eenzijdige rechtshandeling met individuele strekking die uitgaat van een bestuur en die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor een of meer bestuurden of voor een ander bestuur, in de akte de juridische en feitelijke overwegingen moet vermelden die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat die afdoende moeten zijn. Afdoende betekent dat de motivering draagkrachtig moet zijn, dat wil zeggen dat de motieven moeten volstaan om de beslissing te verantwoorden.

Geplaatst voor een regularisatieaanvraag, mag het vergunningverlenend bestuur in zijn beoordeling van de goede ruimtelijke ordening niet zwichten voor het gewicht van het voldongen feit.

Wanneer de deputatie op grond van artikel 4.7.23, §1, eerste lid VCRO uitspraak doet over een bij haar ingesteld administratief beroep, treedt zij niet op als bestuurlijk rechtscollege, maar als orgaan van actief bestuur. Het volstaat dat de vergunningsbeslissing duidelijk de met de goede ruimtelijke ordening verband houdende redenen doet kennen die haar verantwoorden en waaruit, expliciet of impliciet, blijkt waarom de door de betrokken partijen aangevoerde argumenten niet aanvaard worden, zonder dat alle argumenten *in extenso* en punt voor punt beantwoord hoeven te worden.

2.

In de bestreden beslissing citeert de verwerende partij de beschrijving van de gesloopte bunker in de inventaris van het bouwkundig erfgoed onder het ID-nummer 215506:

“ ...

Waarnemingsbunker opgetrokken uit versterkte betonstenen behorende tot de Duitse Hollandstellung. De linie werd opgetrokken in de periode 1916-18 door het Duitse leger daar zij vreesde voor een geallieerde aanval via het neutrale Nederland. De Stellung loopt van Knokke tot Beveren en sluit ter hoogte van Vrasene aan bij de eveneens Duitse Stellung Antwerpen, gebouwd in dezelfde periode. De bunkers te Evergem moeten gezien worden in het licht van de bescherming van het Kanaal Gent-Terneuzen. Ter hoogte van Eeklo (Strobrugge) splitste de linie zich op in een voorpostlinie en hoofdlinie. De linie werd slechts zeer beperkt en lokaal in een gevechtssituatie gebruikt.

Er is een observatiepost met voorkamer en geknikte gang met twee toegangen aan verschillende zijden van het gebouwtje. In de verblijfsruimte is een zandlopervormige

observatieopening. De observatiezijde is conisch om mortierimpact te verminderen en de bunkers heeft een expliciete toegangszijde. Tussen beide deuren zit een uitspringend monoliet. Er is een nis voor de toiletten. Het plafond werd versterkt met treinrails.”
...

Na principieel te hebben overwogen dat een regularisatieaanvraag als andere vergunningsaanvragen behandeld moet worden en dat het gewicht van het voldongen feit niet mag meespelen, motiveert de verwerende partij haar beslissing om de sloop van de bunker niet te regulariseren als volgt:

“ ...
Voorliggend project beoogt de regularisatie van de sloop van een bunker om de woonzone beter te kunnen benutten. Hoewel deze bunker en woning reeds meerdere decennia naast elkaar bestaan, kan niet ontkend worden dat deze bunker een andere invulling van de woonzone in de weg kan staan.
Samengevat dient in onderhavig dossier het individueel belang van de aanvrager afgewogen te worden ten overstaan van het algemeen belang.
Dat algemeen belang betreft hier het verlies van een element uit een vanuit cultureel-historisch en architectuur-historisch perspectief belangrijke verdedigingsgordel, namelijk een bunker die deel uitmaakt van de Hollandstelling.
De stelling van appellant dat de waarde beperkt is aangezien nog verschillende bunkers voorkomen en reeds verschillende bunkers werden afgebroken en / of hiertegen niet werd opgetreden wordt niet bijgetreden.
Deze bunkers maken deel uit van een groter geheel dat als geheel een grotere waarde heeft dan de afzonderlijke bunkers op zich. Het gegeven dat elders nog bunkers van deze types voorkomen brengt hier geen verandering in.
Daarnaast kan bezwaarlijk het ‘eerst komt, eerst maalt’-principe gehanteerd worden, namelijk het toestaan van de sloop tot op het moment dat men het resterende aantal bunkers te klein vindt worden. Op vandaag zijn al 227 bunkers van de in totaal 411 bunkers van dit deel van de linie verdwenen, een verdere teloorgang is niet wenselijk.
Deze bunker maakt deel uit van een verdedigingslinie en is zowel van militair-historische als architectuur-historische waarde belangrijk. Door het systematisch verwijderen van dit patrimonium gaat een belangrijk landschappelijk element verloren. Een element dat tot op heden wel degelijk het landschap bepaalt. Langs deze rand van de kern van Kluizen bevindt zich een gordel van bunkers die deel uitmaken van de Hollandstelling. In de zone tussen de gewestweg R4 en de weg Terven, in vogelvlucht 2,5 km, zijn nog een 15-tal oorlogsbunkers waarneembaar als geheel. De betrokken bunker vormt dus geenszins een solitair geval waarvan de waarde beperkt is.
Door het behoud van zoveel als mogelijk van de nog bestaande bunkers zal de impact van deze bunkerlinie, onder meer op historisch en landschappelijk vlak, ten volle tot z’n recht komen. Het verder slopen van bunkers uit deze linie zal de waarde ervan doen verminderen.
...”

3.

Uit die motivering blijkt dat de militair-historische en architecturaal-historische waarde van de gesloopte bunker voor de verwerende partij van doorslaggevend belang geweest is om de regularisatieaanvraag niet te vergunnen. De verwerende partij motiveert dat het verlies van de bunker, als onderdeel van de “Hollandstelling”, afbreuk doet aan de waarde van het geheel, stelt vast dat er “al 227 bunkers van de in totaal 411 bunkers van dit deel van de linie verdwenen (zijn)” en wil geen verdere teloorgang van de vroegere verdedigingslinie, en wil het daarbij niet zover laten komen dat er pas geweigerd wordt als het aantal bunkers te klein bevonden wordt.

4.1.

De verzoekende partij wordt niet gevolgd waar zij aanvoert dat de verwerende partij niet van de juiste feitelijke gegevens uitgegaan is en die niet correct beoordeeld heeft omdat de bunker van alle zijden “volledig aan het zicht onttrokken was” en, ook vanwege de ligging ervan niet langs maar in de rand van de kern van Kluizen, “visueel zeker geen deel uitmaakte van een groter geheel”. De beweerde onzichtbaarheid wil nog niet zeggen dat de bunker zou ophouden een onderdeel te zijn van de nog bestaande verdedigingslinie en geen waarde als historisch relict zou hebben. Die kritiek laat de overwegingen ter zake in de bestreden beslissing onverlet. De verzoekende partij betwist voorts de feitelijke juistheid van de vaststelling in de bestreden beslissing niet dat er van de oorspronkelijke 411 bunkers maar 227 resteren.

Zoals de verzoekende partij opmerkt, is het enige bezwaarschrift na de sluiting van het openbaar onderzoek ingediend. Die laattijdigheid doet evenwel geen afbreuk aan de opdracht van de verwerende partij om de regularisatieaanvraag aan een cultuurhistorische beoordeling te onderwerpen. Het is niet omdat het bezwaarschrift zich op de geschiedkundige waarde van de bunker beroept, dat die opdracht niet meer zou gelden.

De verzoekende partij verwijt de verwerende partij dat zij de regularisatieaanvraag, wat het ruimtegebruik en de cultuurhistorische aspecten betreft, anders ingeschat heeft dan in een vergelijkbaar dossier, met name de afbraak van de bunker aan de Walprijestraat 54 te Evergem op ongeveer driehonderd meter afstand. Ook die bunker maakte deel uit van de “Hollandstelling”. De overwegingen in de bestreden beslissing zouden haaks staan op de houding van de gemeente Evergem in dat dossier. De verwerende partij zou daardoor de feitelijke gegevens niet correct hebben beoordeeld en met haar ongemotiveerde verschillende aanpak ook het redelijkheids- en vertrouwensbeginsel hebben geschonden.

Het verwijt van een “ongemotiveerde verschillende aanpak”, een behandeling “op een totaal andere wijze” of van een andere inschatting van “twee vergelijkbare dossiers” veronderstelt dat de verzoekende partij het bestaan van een beslissing van de verwerende partij in dat andere dossier bewijst. Dat bewijs wordt niet verstrekt. Het blijkt niet eens dat er in het andere dossier een aanvraag ingediend werd om de afbraak te regulariseren. Er wordt vastgesteld dat de verzoekende partij in haar wederantwoordnota zichzelf tegensprekt. De verzoekende partij stelt dat er voor de sloop van de andere bunker geen stedenbouwkundige vergunning aangevraagd werd (pagina 10) om verderop (pagina 12) te stellen dat de afbraak van die bunker door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Evergem en de verwerende partij vergund werd. Een aanvraag die niet ingediend werd, kan niet worden vergund.

De verwerende partij kan geen ongelijke behandeling of een schending van het vertrouwensbeginsel worden aangewreven op grond van het doen of laten van de gemeente Evergem. De ongelijke behandeling of het vertrouwenwekkend gedrag moet blijken uit beslissingen van de verwerende partij zelf, niet uit beslissingen of het gedrag van een andere overheid.

Voor zover de verzoekende partij uit het beweerde uitblijven van enige handhavingsmaatregelen tegen de afbraak van de andere bunker of het ontbreken van “grote heisa” daarover een indicatie afleidt van de “onwaarde” van de bunker en daarin een relevant gegeven ziet voor de beoordeling van haar regularisatieaanvraag, verwoordt zij haar eigen appreciatie. In de bestreden beslissing geeft de verwerende partij concreet de motieven te kennen waarom zij de sloop van de bunker niet aangewezen acht. Daaruit blijkt afdoende waarom de verwerende partij de in administratief beroep aangevoerde argumentatie niet volgt. Voorts kan het de verwerende partij niet ten kwade worden geduid dat zij tegen de afbraak van de andere bunker niets onderneemt of daarover “geen heisa” maakt aangezien zij wettelijk niet bevoegd is om handhavingsmaatregelen te nemen.

4.2.

Artikel 1.1.4 VCRO bepaalt dat de ruimtelijke ordening gericht is op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op die manier wordt er naar ruimtelijke kwaliteit gestreefd.

In het licht van de in het genoemd artikel 1.1.4 VCRO bepaalde doelstellingen beschikt het vergunningverlenend bestuur over een ruime beoordelingsbevoegdheid waarbij het rechterlijk toezicht marginaal is.

In de bestreden beslissing erkent de verwerende partij dat de bunker een andere invulling van de woonzone in de weg kan staan, maar motiveert zij waarom dat niet opweegt tegen de erfgoedwaarde van de bunker. Waar de verzoekende partij aanvoert dat de verwerende partij het algemeen belang te eng opvat, en dat een zuinig gebruik van de voor woningbouw bestemde ruimte bijdraagt aan de vrijwaring van de open ruimte en aldus ook het algemeen belang dient, overstijgt zij het niveau van opportunitetskritiek niet. De verzoekende partij maakt niet plausibel dat de verwerende partij de grenzen van de haar decretaal toegekende discretionaire beoordelingsbevoegdheid overschreden heeft. Dat de afweging anders uitvalt dan de verzoekende partij gehoopt had, volstaat niet om te besluiten dat de verwerende partij onredelijk geoordeeld zou hebben.

5.

Het middel wordt verworpen.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 175 euro, ten laste van de verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 21 november 2017 door de negende kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de negende kamer,

Yannick DEGREEF

Geert DE WOLF